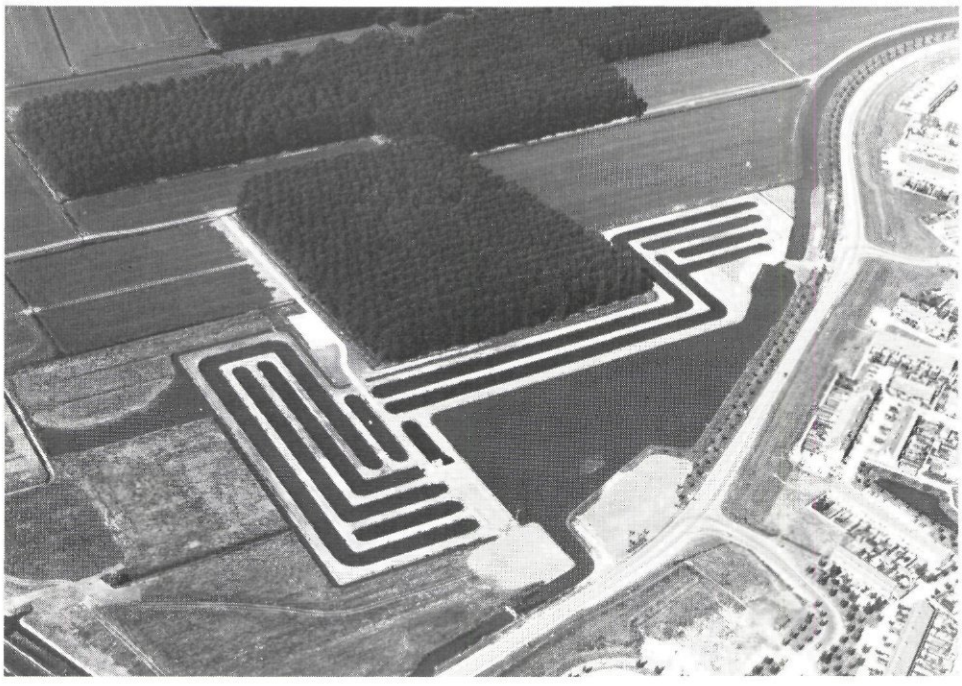
Houten zuivert overstortwater in een biezenveld

In de groeigemeente Houten (7 km ten zuidoosten van Utrecht) is op 10 oktober jl. een bijzonder experiment van start gegaan voor de zuivering van het overstortwater dat bij extreem hevige regenval niet door de riolering kan worden geborgen.
Door het verontreinigde overstortwater door kunstmatige biezenvelden te leiden, wordt het water gezuiverd en kan vervolgens op het open oppervlaktewater worden geloosd.
In veel gevallen werden voor een dergelijke zuivering grote betonnen bergbezinkbassins toegepast.
Voor de nieuwbouw in Houten (8.000 woningen in 12 jaar) is een gemengd rioleringssysteem gekozen met een grote bergingscapaciteit. Dat betekent dat zowel het regenwater als het rioolwater door het riool naar de rioolwaterzuiveringsinrichting wordt afgevoerd. Bij hevige regenval heeft het rioleringssysteem voldoende capaciteit om de extra hoeveelheid regenwater te verwerken. Bij extreem hevige regenval zoals die gemiddeld een- tot tweemaal per jaar voorkomt, kan het riool de hoeveelheid water echter niet bergen. Het riool loopt dan over. Dit overstortwater wordt naar de Rondwegsloot buiten de woonbebouwing van Houten geleid. De provincie staat echter niet toe dat dit verontreinigde overstortwater zonder meer op het oppervlaktewater (in dit geval de Rondwegsloot) wordt geloosd.
Volgens het voorlopige ontwerp zouden voor de zuivering van het overstortwater in Houten zeven betonnen bergbezinkbassins nodig zijn. De totale kosten daarvan waren geraamd op *f* 12 miljoen.
De gemeente Houten heeft laten onderzoeken of er voor de dure bassins geen goedkopere en milieuvriendelijkere oplossingen zijn te vinden. Bureau Waardenburg (ecologisch adviseur van de gemeente) kwam met de suggestie om het overstortwater door middel van de biezen te zuiveren. Dit idee is verder uitgewerkt door Bureau Waardenburg BV en Grontmij NV. Deze oplossing bleek de helft goedkoper te zijn dan betonnen bassins.
Intensief overleg met de Provincie Utrecht leidde tot toestemming voor de aanleg van één biezenveld voor de zuivering van het overstortwater uit de riolering van Houten-Oost. (Daarop is ongeveer de helft van de totale bebouwing aangesloten). Deze toestemming is voorlopig gegeven voor een periode van vijf jaar, waarin de goede werking van dit systeem moet worden aangetoond.
Inmiddels is dit eerste biezenveld aangelegd en in gebruik genomen. Via zinkers onder de Rondweg en de Rondwegsloot door kan het overstortwater op twee plaatsen in het biezenveld worden gebracht. De biezen zijn geplant in een gotenstelsel waarin het overstortwater kan worden rondgepompt. Na ongeveer twee dagen is het water schoon genoeg om op de Rondwegsloot te kunnen worden geloosd.
Om problemen te voorkomen, zijn er diverse mogelijkheden in het systeem ingebouwd om in te grijpen. Zo zal een circulatiegemaal met een cascade het zuurstofgehalte van het water in het biezenveld kunnen verhogen. Ook is het mogelijk het overstortwater weer in het riool terug te laten lopen.
Voor het onderzoek naar de werking van het biezenveld is een aantal meetpunten in het stelsel opgenomen. Ook het grondwater in het gebied zal regelmatig worden onderzocht. Alle handelingen met schuiven en gemaal worden met een printer vastgelegd, terwijl storingen automatisch via een telefoonlijn aan het gemeentehuis worden doorgegeven.
De biezenvelden liggen in onbebouwd gebied tegen populierbossen aan. Tezamen met de ter plaatse verbrede Rondwegsloot ontstaat een ideaal leefgebied voor dieren en planten. Het direct aangrenzende weiland (ook eigendom van de gemeente) is in de planontwikkeling betrokken. Door gedeeltelijk afgraven, een verhoogde waterstand en een sober maaibeleid ontstaat een drassig grasland met een grote variatie in flora en fauna. Doordat het gebied ontoegankelijk is voor publiek wordt het een rustgebied.
Op het verlanglijstje van de Houtense wethouder voor Openbare Werken, ing. G. A. Jonkers, die het biezenveld op 10 oktober jl. officieel in gebruik stelde, staat nog een tweede biezenveld. Om daarvoor ook toestemming te krijgen van de provincie, moet echter eerst bekend zijn of het eerste biezenveld beantwoordt aan de verwachtingen. Tijdens de persconferentie na afloop van de officiële ingebruikstelling zei de wethouder daartoe niet incidentele overstortsituaties te willen afwachten maar deze te zullen forceren. Ir. M. A. de Ruiter van Provinciale Waterstaat Utrecht – ook benieuwd naar de werking van het biezenveld – kon zich deze houding goed indenken en staat niet afwijzend tegenover geforceerde overstorten.
Projectleider ing. J. C. Mook van de gemeente Houten, die de uitvoering van het project heeft begeleid, verwacht, dat gezien de betrekkelijk lage kosten van het biezenveld en de mogelijkheden van landschappelijke inpassing, ook elders in de toekomst biezenvelden zullen worden ingezet voor de zuivering van overstortwater.

Overzicht van de biezenvelden langs de Houtense Rondweg. Links het natuurgrasland met deels afgegraven weiland. De Rondwegsloot is ter hoogte van de biezenvelden verbreed om lozingen vanuit de biezenvelden te kunnen bergen. Rechts op de foto de bebouwing van de wijk Schonenburg.

Rijnvervuilers weinig genegen met Rotterdam te overleggen

Bedrijven en gemeenten die in hoge mate bijdragen aan de vervuiling van de Rijn tonen niet veel bereidheid met de gemeente Rotterdam te overleggen over het verminderen van hun lozingen. Dat is de afgelopen tijd gebleken nadat Rotterdam de ernstigste vervuilers van de Rijn schriftelijk verzocht heeft om overleg, aldus een woordvoerder van het Gemeentelijk Havenbedrijf.
De gemeente is de zwaarste vervuilers, achttien bedrijven en gemeenten langs de gehele Rijn, op het spoor gekomen, nadat vorig jaar over de gehele Rijn watermonsters zijn genomen. Het grootste aantal vervuilers bevindt zich in West-Duitsland.
Rotterdam is de grootste vervuilers langs de Rijn gaan opsporen om een oplossing te vinden voor het nijpende probleem van het

ernstig vervuilde havenslib. Het slib kan vanaf volgend jaar gestort worden in de slufter die op de Maasvlakte wordt aangelegd maar deze is in het jaar 2000 vol. De gemeente heeft zijn streven er dan ook op gericht dat er tegen die tijd alleen nog maar licht verontreinigd havenslib uit de haven gebaggerd wordt dat zonder bezwaar in de Noordzee kan worden gestort.
Enige weken geleden is de tweede fase van het wateronderzoek op de Rijn gestart. Bij de eerste meting die vorig jaar plaatsvond ging het er vooral om de ernstigste lozers te localiseren, terwijl er nu vooral in kaart wordt gebracht in welke hoeveelheden de verontreinigende stoffen, vooral zware metalen, in de Rijn geloosd worden.
Volgens de woordvoerder van het havenbedrijf wordt een nieuwe poging in het werk gesteld om overleg te openen met de bedrijven die daar nu nog niet veel voor voelen. De bedrijven waarmee wel contact is geweest hebben nogal relativerend op de problematiek gereageerd of hebben verwezen naar organisaties waarvan zij lid zijn, aldus de woordvoerder.
Rotterdam zal in ieder geval doorgaan met pogingen om via gesprekken met de vervuilers tot overeenstemming te komen. In de eerste plaats is dat de plezierigste manier om dit soort zaken te regelen en bovendien is het een noodzakelijke stap in het gehele proces dat Rotterdam zich voor ogen heeft gesteld. Mocht het namelijk zo zijn dat er in overleg geen afspraken met de bedrijven te maken zijn, dan zal Rotterdam juridische procedures tegen de vervuilers aanspannen om de kosten voor het bergen van ernstig vervuild havenslib te verhalen.

Volgens de woordvoerder van het havenbedrijf is hiervoor al het nodige voorwerk verricht door juristen van de gemeente en van de Erasmus Universiteit. Verwijzend naar de slepende kwestie van de zoutlozingen door de Franse kalimijnen zei de woordvoerder dat Rotterdam zich realiseert dat juridische procedures zeer langdurig kunnen zijn. (ANP)

Frankrijk vermindert lozing zout op Rijn

De Franse premier Chirac heeft in een gesprek met zijn Nederlandse collega Lubbers en minister van Buitenlandse Zaken Van den Broek toegezegd dat de Franse kalimijnen nu definitief per 5 januari 1987 20 kilo zout per seconde minder zullen lozen op de Rijn. Bovendien zal binnen twee jaar na 1987 de lozing nogmaals met 40 kilo per seconde worden verminderd. Dit heeft een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag meegedeeld.
Het Rijnzout was het voornaamste gespreksonderwerp tijdens het onverwachte bezoek van de Franse premier.
De vermindering van de hoeveelheid afvalzout was al overeengekomen in het in 1976 in Bonn tussen de Rijnoeverstaten overeengekomen zoutverdrag. Frankrijk heeft altijd grote moeilijkheden gehad met de uitvoering van het verdrag. Vooral de Elzas, waar de kalimijnen liggen, maakte grote bezwaren tegen injectie van het afvalzout in de bodem.
Directe aanleiding voor het bezoek van Chirac was een nieuw rapport van Franse technici waarin oplossingen voor het afvalprobleem worden aangedragen. Chirac vond het belangrijk de Nederlandse regering direct op de hoogte te stellen van het rapport, omdat Nederland vele malen in Parijs aan de bel heeft getrokken over de zoutlozingen.
De Nederlandse regering liet weten 'tevreden' te zijn dat Frankrijk nu definitief overgaat met de uitvoering van het zoutverdrag.
Ir. C. van der Veen, voorzitter van de Samenwerkende Rijn- en Maaswaterleidingbedrijven (RIWA), reageerde enerzijds met veel voldoening, anderzijds met enige reserve op de mededelingen van de Franse premier. 'Eindelijk is voldaan aan hetgeen de Fransen al meer dan tien jaar hebben beloofd, maar ik ben erg benieuwd hoe ze het gaan doen', aldus de voorzitter.
De zoutopslag heeft al dertig jaar ambtelijk en ministerieel overleg gevergd. Tijdens de eerste ministersconferentie in 1972 in Den Haag werden de eerste afspraken gemaakt. Het afvalzout van de kalimijnen in de Elzas zou met ingang van 1 januari 1975 voor de helft worden opgeslagen. Het duurde echter tot december 1976 voordat de bewindslieden tot een zoutakkoord kwamen.
Allerlei technische problemen en bezwaren van de plaatselijke bevolking hebben tot nu toe verhinderd dat het verdrag kon worden uitgevoerd. Dit is voor de heer Van der Veen dan ook reden om met enige reserve tegen de belofte van Chirac aan te kijken. Hij vraagt zich af hoe de Franse regering denkt de tot nu toe als onoverkomelijk naar voren gebrachte problemen op te lossen.

'Ofschoon we in eerste instantie blij moeten zijn dat er na jarenlange vertraging nu eindelijk een stap wordt gezet, betekent de opslag van 60 kilogram afvalzout per seconde over twee jaar slechts een eerste stap naar de oplossing van het zoutprobleem', zegt de RIWA-voorzitter. Door het vasthouden van deze hoeveelheid afvalzout door de kalimijnen vermindert de zoutlast van de Rijn met niet meer dan 18%.
Van der Veen kondigde daarom aan dat de waterleidingbedrijven, die nog steeds bezig zijn met een civiele procedure en een strafklacht tegen de Elzasser zoutindustrie wegens de volgens hen onrechtmatige zoutlozingen op de Rijn, met hun actie door zullen blijven gaan. 'We houden de druk op de ketel', aldus de voorzitter.
Prof. mr. H. Jessurun d'Oliveira, voorzitter van de Stichting Reinwater, is nogal sceptisch, als hij het nieuws over de belofte van premier Chirac hoort. 'Frankrijk heeft al vele malen eerder verklaard dat het met de opslag van het afvalzout zou beginnen. Ik moet het allemaal eerst nog afwachten', aldus de voorzitter.
Bovendien vindt hij de toezegging 60 kilogram afvalzout voor 1990 terug te houden veel te laag en veel te weinig. Het is naar zijn mening een te kleine bijdrage aan de oplossing van het probleem van de zoutbelasting van de Rijn, waardoor de tuinders en waterleidingbedrijven in Nederland grote schade ondervinden.
Jessurun d'Oliveira spreekt van een onrechtmatige daad van Franse zijde, die niet wordt opgelost door nu 60 kilogram afvalzout per seconde niet meer in de rivier te storten. 'Er blijft altijd nog 70 kilogram over, die wel de Rijn in gaat', aldus de voorzitter. 'Zolang er nog schade wordt ondervonden, blijft de lozing van het zout een onrechtmatige daad'.
De stichting, die in 1974 wegens de onrechtmatige lozingen namens drie Westlandse tuinders een rechtzaak tegen de Kalimijnen aanspande en onlangs door het gerechtshof in Den Haag in het gelijk werd gesteld, zal haar rechtelijke acties blijven voortzetten om de lozingen uiteindelijk ongedaan te krijgen.
Jessurun d'Oliveira is van mening dat de Nederlandse regering de 24 miljoen gulden, die zij in 1976 aan Frankrijk heeft betaald voor een snelle en veilige opslag van het afvalzout in de diepe ondergrond, met rente terug moet vragen. 'Frankrijk heeft het zoutverdrag, dat voorzag in een onmiddellijke uitvoering met deze methode, tenslotte verbroken'. (ANP)

Hoe het zal gaan

De kalimijnen in de Elzas (MDPA) gaan met ingang van 5 januari 1987 15 kilo zout per seconde minder in de Rijn lozen. De lozing wordt dan teruggebracht van 130 naar 115 kilo per seconde. Wat minder de Rijn ingaat wordt niet ingespoten in de bodem, zoals aanvankelijk de bedoeling was, maar opgeslagen. Om te voldoen aan de verplichtingen die voortvloeien uit de Conventie van Bonn uit 1976 – 20 kilo per seconde minder in de Rijn per 5 januari volgend jaar – worden de lozingen op de Moezel teruggebracht van 38 naar 33 kilo per seconde. De Moezel mondt uit op de Rijn.
Minister Alain Carignon van Milieu van Frankrijk heeft dat bij een bezoek aan Mulhouse bekendgemaakt. Zijn komst naar de Elzas volgde onmiddellijk op dat van premier Chirac van Frankrijk aan minister-president Lubbers en was bedoeld om de plaatselijke bevolking in te lichten over de